

האשה ששינתה את דיין

(המש"ן מעמוד 69)

דיין, שיגר הבעל מיכתב לבן-גוריון, ובו גולל את כאבו על בגידת החבר והמפקד, יותר משעל בגידת הרעיה. הבעל הנבגד הזכיר, כמוכן, את פרשת דויד ובת-שבע, כי דיין נפטר ממנו עליידי שליחתו לחזית, משה ורחל עברו את משבר הספר הי סנסציוני. נראה היה שהעובדה שרחל התגברה על "הבושה" שנגרמה לה, הפכה אותה, בעיני משה, לנאהבת יותר ואולי לראוייה לו יותר. מדייפסם היו פרוצות מריבות נוספות בין בנייהווג בשל שמוי עות שהגיעו לרחל על בגידות משה בה. רות דיין צותתה בעליכורחה כמה פעמים לשיחות שבין משה ורחל, שבהן היתה רחל מתלוננת על בגידותיו, ודיין היה מכחיש אותן וטוען שהן שמועות. יתכן שרק באותם רגעים הבינה רות שבעלה מאהוב ברחל: בפניה הוא אף פעם לא טרח להכחיש את בגידותיו.

קטפתי פרחים להביא לרחל

גישותיהם של השניים הפכו גלוי יות יותר דיותר. הם נהגו לבלות בבתי מלון ובמיסעדות פאר, והופיעו לעיתים בי אירועים ציבוריים כיוחד. ידידימישפחה

לבוא ולשבת ליד אסי, אודי ויעל, ואפילו ליד רות. אולם רחל נמנעה במשך כל שנות הרומן שלה עם דיין מלהגיע ליד עימות עם בנימישפחתו. היא מעולם לא פגשה פנימיאלפנים את רות או את בניים, אם כי ידעה שהם יודעים על סיפור האהבה שלה עם אביהם. בשעת לילה מאוחרת, כשרות התעייפה ועזבה את ביתהחולים ונסעה לצהלה, היתה מופיעה רחל. הרופאים, שטיפלו אז בדיין, טוענים עד היום שעצם בואה, מגע ידה על מיצחו והשיחות החרישיות שהם ערכו לתוך הלילה ריפאו את דיין, שחיוו היו אז בסכנה, יותר מכל תרופה.

פרשת אלישבע

פרשה נוספת שהכאיבה יותר משי איימה על הרומן, היתה פרשת אלישבע שבע ציונים. דיין הסתבך בהרפתקה עם נערה שפנתה אליו בבקשה שיעזור לאחיה שהסתבך בפלילים בעודו חייל בצבא. היה זה אחרי שנים, שבהן הדחים דיין את הכל בנאמנותו לרחל. יעל הגדירה פעם פרשה זו כ"התחלקות אומללה של אבא". הפרשה היתה מכאיבה במיוחד לאור העובדה, שאלישבע היתה צעירה שהיתה רחוקה

משה ויעל (1967)
"אבא אף פעם לא יחתן איתה"

לצה"ל, הרב מרדכי פירון, שהתעלם מי האיסור בגט שקבע שרחל אסורה לבעלה ולבועלה. אחרי הטקס טילפנה רחל ל-שתי בנותיה ובישרה להן שמשה דיין הפך אביהן החורג. ודיין טילפן לאודי בנהלל. את גישוואיהם הם חגגו ליד שולחן לשניים במיסעדה האהובה עליהם.

ניצחון על

יוסי הכיפורים

שנות נישואיהם היה דיין לאחר, הוא היה עדין יותר, מבין ומתחשב, פחות נחרץ ביחסיו לאנשים הסובבים אותו רגיש. דיין החל מקפיד על לבוש, קולו והתנהגותו התרככו. האיש, שקשה היה לדעת מי רדף אחרי מי — הסערות אחריו או הוא אחריהן — אהב יותר מכל דבר אחר את בילוי הערב השקט במחיצתה של רחל בבית בצלה, שהפך נווה של ממש.

כמה חודשים אחרי הנישואין פרצה מילחמת יוסי הכיפורים. המילחמה ניפצה את האגדה ששמה משה דיין, הרסה בי מידה רבה את דיין עצמו. עימעמה את הכאריזמה שלו וחסלה את עתידן הי פוליטי. אך אסון יוסי הכיפורים האיש של משה דיין לא פגע במאום באהבתם שותל ורחל דיין — אולי אפילו חינק אותה.

רחל התגלתה כרעיה למופת, כפי שאהבה מתגלית רק בעת אסון. האשה שבמשך 18 שנה היתה אהובתו של האיש המפורסם ביותר בעולם, פילגש של אגדה, מצאה עצמה, שבועות ספורים אחרי שהגיע אל הלום חייה, עומדת יחד עימו מול יריקות הבוה. היא ניצבה לצידו מול קריאות "רוצח" מפיהם של הורים שכו לים זועמים שהפגינו מול הבית בצלה, ניצבה נגד השימחה-לאידי של אנשי ציבור ועיתונאים שצברו בתוכם ים של קינאה במשך שנות ההצלחה של דיין.

אך היא גם ניצבה לבדה מול הכירי סוים הפנימי של דיין הדועך, מול מחלת הסרטן שבה לקה, מול מכאובי התופת בעינו, שהיו מתחלקו בשנים האחרונות, מול עיוורונו בחודשים האחרונים לחייו ומול הבדידות מאונס, שלה הוא לא היה רגיל.

שמונה השנים האחרונות בחיי משה דיין היו, למרות כל אלה, שמונה השנים המאושרות בחייו. רחל דיין ניצחה את מילחמת יוסי הכיפורים, ניצחה את הממון הזועם וגברה אף על מחלת הסרטן, הנשק היחידי שלה היה אהבתה העזה לבעלה, ויכולתה להעניק לדיין את הי אושר הגדול ביותר שגבר יכול לזכות בו: חירות לאהוב. יוסי ינאי

לא הסגירה את ההתרגשות שהיתה בתוכו. התרגשות שאותה הירבה לתאר אחר-כך. הוא ענה לרות: "בסדר, מיהר אל הטלפון והזמין אל הדירה את ירדו, עורך-הדין יוסי צ'חנובר, שניסח את הסכם הגירושינו בינו ובין אשתו.

גם כאן גילתה לפתע רות אדם אחר. משה דיין היה ידוע כקמצן חולני, מי שאוהב כסף ואינו מוכן לחלקו אפילו עם הקרובים לו ביותר. רות גילתה משה דיין שהבין את מצבה ואת קשייה. הוא הסכים לכל שדרשה, ורצה לתת לה גם את בית בצלה, רות ויתרה עליו. לא הייתי יכולה להמשיך ולהתגורר בבית הזה אחרי הגירושינו" היא הסבירה, וקיבלה תחת הבית כסף שהספיק לה לבנות בית בהרצ'ליהפיתוח, ליד בית הוריה.

הגט נערך בתוך ימים ספורים בביתו של הרב גורן בתל-אביב. את הערב שי אחרי הגירושינו שלו בילה משה דיין עם רחל. באותו ערב הם לא שוחחו על תוכניותיהם לעתיד.

במשך שנה וחצי חיו רחל ומשה כבעל ואשה לכל דבר, אך רק בשעות היום. רחל היתה מגיעה בשעת בוקר מוקדמת לבית שבצלה, מכינה לדיין ארוחת-בוקר ויוצאת איתו לעבודה: דיין למישרד הי שחון בקרייה והיא למישרד השק"ם בי יפו, שם עבדה במחלקת יחסי-הציבור. בי שעות הצהריים הם היו נפגשים במיסעדה בתל-אביב ואחר הצהריים היתה רחל חוזרת לבית שבצלה וממתניה למשה. אם לא היו לדיין עיסוקים אחרים, היו הערי ביים קודש לפולחן של "להיות ביחד".

אולם רחל אף פעם לא נשארה ללון בדירה שבצלה. בשעת לילה מאוחרת היא נהגה להיכנס למכוניתה הקטנה ור חזרה לדירתה שבתל-אביב, עד למחרת בבוקר.

לחל התנהגה כך כדי שלא להרוס את יחסיו של משה עם שלושת ילדיו. אחרי הגט פרץ ריב בין משה ואסי, אודי, הי יחידי מבני דיין שהיה נטול "תסביך דיין", התייחס לפרשת גירושי הוריו והרומן של אביו עם רחל כ"הומור ובקלות שירשתי מאבא ושממדי עזרו לו ולי לצאת מהבויק". לגבי יעל היתה הבעיה מוסכמת עוד יור תר. יעל העריצה את אביה ובה לאמה מאז היתה ילדה קטנה. היא היתה היחידה שהתקרבה לרחל, וניסתה להעמיק את קירבתה עם אביה דרך אמה החורגת. לי דיין לא היה מוכן כלל מדוע יש חשיבות, לגבי החקיים שלו עם בניו, לשאלה אם רחל נשארת ללון בבית או לא. רחל היתה רגישה יותר, המשיכה לעמוד כי סירובה.

שנה וחצי אחרי גירושו, בטקס צנוע הוא נשא את רחל לאשה. טקס הנישואין נערך בבתיים, בדירתו של הרב הראשי

רחל ויעל (1981)
הפכו ירידות

מלהיות נאה, חסרת השכלה והמונית בי התנהגותה. רות סיכמה אחרי שנים פרי שה זו: "אפשר שהכל היה קל יותר אילו בחר לו בעלי נשים יפות, מקסימות וי נחשקות."

נראה שדיין התעשת במהירות מפרשת אלישבע, למרות שהיא זכתה בכותרות ענק בעתונות הישראלית הזורה. במידה רבה היו אלה אלישבע ואמה, רודפות הי פירסום והבצע, שהפכו את ההרפתקה לפרשה בינלאומית. דיין ניסה לנתק את קשריו עם אלישבע אחרי תקופה קצרה, וכשלא הצליח, נהג לנתק את שיחת הטלפון בכל פעם שגילה שאלישבע נמצאת מעברו השני של הקו.

סיפרה רות דיין: "זמן לא רב לפני גירושינו התקשרה אלי בטלפון נערה היסטרית שדרשה לדעת מדוע ניתק בעלי את שיחת הטלפון עימה. אמרתי לה שי באמת אין לי מושג מדוע עשה דבר כזה והצעתי לה להתקשר למישרד. הנערה התעקשה להיפגש איתי, שכן עמדה לפני התמוטטות עצבים: הבעל שלך בוגד בי עם אשה אחרת! צרחת". האשה האחרת היתה רחל. רחל הצליחה להתגבר גם על משבר זה ביחסיה עם דיין. חושי האשה האהובה אמרו לה שאכן היתה זו התחלקות חריפמית, וכי דיין מעולם לא יבגוד בה עוד. העתיד הוכיח שחשייה לא הטעו אותה.

לעולם לא בלילה

שנת 1971 דרשה לפתע רות דיין גט מבעלה. לא היתה לכך שום סיבה נראית לעין. נראה שרות לא יכלה לסבול את מראה בעלה המשתנה אל מול עיניה, הופך אדם טוב יותר ואנושי יותר וכל זה ביגלל אשה אחרת. תגובתו של דיין

הבחין בהם פעם במיסעדת רונדו במלון דן כרמל בחיפה. הם ישבו זה מול זו ליד שולחן שבמרכזו נר, אחזו ידיים והתבוננו האחד בשניה בעיניים מאוהבות. לפתע קם משה דיין ממקומו, ניגש אל התזמורת ו לבקש מנגני תזמורת לנגן נעימה רומנטית לאשה שבחברתו. היה זה משה דיין מאוהב, לא אחת היתה רות עוברת, לעיתים במכונית ולעיתים ברגל, ליד אחד הי בתים ברחוב בצפון תל-אביב. באותו רחוב היתה הדירה ששכר משה דיין עבור רחל. היו לו שם בגדים שרחל קנתה לו, כלי-ירחצה ואפילו קו טלפון מיבצעי שי הצבא החקיין. על המידרכה שליד הבית היתה רות מבחינה בשתי מכוניות השרד ובשומרי הראש המתנינים למטה. באחד הימים היא אמרה לבעלה: "אתה יכול ללכת אליה, אבל מדוע עם שומרי הי ראש?" דיין השיב בתמיחה: "את יודעת שלא אני החלטתי שיהיו לי שומרי ראש". על העובדה שהוא מתגורר חלקית אצל רחל הוא לא הגיב, לגביו היה זה ברור מאליו, שהוא רוצה להיות עם האשה שהוא אוהב.

בצורה הטבעית ביותר הוא נהג לדבר עם מכריו על רחל. הוא מעולם לא הגדיר את מעמדה ולא טרח להסביר לאיש את מהות יחסיהם, אבל פעמים רבות הזכיר את שמה, כאילו הכל צריכים לדעת שהיא אהובה.

בחיפצו משה דיין, כשתל התמוטט עליו וקבר אותו תחתיו, חזר הרומן שלו עם רחל להיות מיסטריו, דומה לאהבתו של גימנוזיסטים. חדרו של דיין היה מלא באורחים. שלושת בניו ביקרוהו כמה פעמים ביום ורות ניצבה ליד מיטתו בי משך היום כולו. משה רצה ברחל. מבחינתו היא יכלה